

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egyes évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENÉS HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyen rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi köztulajdonár (városbír.),
Földszint 7. sz. íde küldendőK
a kéziratok.

KLDŐHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
íródján íde küldendőK
az előfizetési díjak és hírdetéseik.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Uj magyar biztosító-társaság alapítása.*

Irta: Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő.

A hazai biztosítás történetében legnagyobb esemény volt, amidőn az 1857-ik év végén létesült Első Magyar Általános Biztosító Társaság alapítása megkezdődött. A magyar vállalatok történetében példátlan buzgósággal fáradozott akkor minden hű polgár, az első sorokban a haza nagyjai, az uj hazai egyesület megalakításán és a rettenetes pénzügyi szükség dacára a 3000 részvénynek egyharmada, amennyi az alakulásra megkívántatott, rövid idő alatt jegyezve volt és 20 százalékkal be is fizettek, 10 hónap alatt pedig mind a 3000 részvény elkelt. Poltikusok, kereskedők, földbirtokosok, ügyvédek, lelkészek, felekezeti különbség nélkül, püspökök, orvosok általános lelkesedéssel, egyesült erővel munkálkodtak a társaság megalakulásán, majd felvirágoztatásán is.

Tagadhatatlan, hogy az első hazai intézetnek 1857-ben történt megalakulása óta keletkezett uj hazai intézetek az ugyanazon idő alatt hazánkban letelepült külföldi biztosító társaságok terfoglalásával nem állanak arányban sem számrá, sem sulyra nézve. Azt a szándékot tehát, hogy egyes alapítók a biztosítási intézmény kulturális és közgazdasági nagyjelentőségét felismerve, uj hazai biztosító-intézet létesítésén fáradoznak, az általános szempontból méltánylandónak kell tartanunk.

Az első magyar intézet megalakulásának története azonban szolgáljon az alapítóknak vezéreszműl arra, hogy az csak az erők egyesítése után, a személyi érdekek összeegyeztetésével — s ha kell — felretételével érhető el a nemes cél!

Az erőnek olyan szétforgácsolása után, amelyt most találunk, amidőn különböző érdekkörök hazánkban egyszerre négy-öt különböző társaság megalakítása után futkosnak, célt érni nem fognak soha, mert vagy egyik sem jöhet létre, vagy ha egyik-másik nagy ügyvel-bajjal ugy-ahogy is megalakul, egy életerős intézet lételemei nélkülönzi fogja és a multban letűnt hazai intézeteink szomorú sorsára jut.

Ne feledjük, hogy hazánkban kevés a vállalkozási szellem, még kevesebb a pénz, s legke-

vesebb a biztosítási eszme iránti igazi lelkesedés. Messze elmaradva a nyugati államok kulturális és közgazdasági hatalmasságaitól, lehetetlen be nem látni, hogy hazánkban egyszerre 4—5 társaság alapítása lehetetlen és csak az eszme tönkretétel eredményezi.

Elszomorító jelenségnek látom tehát, hogy azok, akik egy uj magyar biztosító társaság alapításának nagy eszméje iránt lelkesednek, ahelyett, hogy egy megindult mozgalomhoz csatlakozzanak, külön érdekkört alakítanak, egy másik alapítási áramlatot teremtenek, bizonyára így gondolkoznak: „Nem ti csináljátok meg, hanem mi!”

A közelmultban magam is szerény munkása voltam egy „Belföldi életbiztosító társaság” tervezetének, amely az akkor beállott súlyos pénzügyi nyomása miatt már-már a megvalósulás stádiumában hiúsult meg.

Akkor is tapasztaltam, hogy aminél az alapítási munkát egy kicsit lendületet vett, azonnal párhuzamosan felbukkantak hasonló külön tervezetek, anélkül, hogy egyik is önmagában létező lehetett volna. Ma pedig ott tartunk, hogy egy időben külön-külön alapítanak Budapesten, Debreczenben és állítólag legujabban Nagyváradon, aminek eredménye ismét csak az, hogy a biztosítási eszme ilyen szalmatüzet való fellángolásának láttára a külföldi szakkörök gunyosan nevetnek rajtuk.

Pedig hát, kétségtelenül látom, hogy ezen alapítási tervezetek mindenikében van bizonyos erő, van az életrevalóságnak bizonyos alkateleme, s ha ezek egyesítettének, egy újabb hatalmas hazai biztosító intézet megalkotására és felvirágoztatására képesek lehetnének!

Igy a „Magyarországi Pénzüzetek Takarékos és Életbiztosító-Intézeté”-nek alapító munkásai jelentékeny anyagi erőforrásokat képesek teremteni (a magántőkétől eltekintve) a résztvevő pénzüzetek után, amelyek egyuttal az uj társaság felvirágoztatásának is jelentékeny üzleti segítő társai lehetnének. A debreczeniek a zsigad Alföld nehezen mobilizálható magántőkének érdeklődését felkelteni hivatottak s a mellett Debreczen városától 200.000 K részjegyzéssel támogatva, mindenesetre máris figyelemre méltó produkáltak. A „Belföldi Életbiztosító Társaság” megalakulása annak idején csak a súlyos pénzügyi helyzet miatt hiúsulván meg, a mai kedvezőbb helyzet mellett ennek alapítói és résztvevői újra meg-

* Bár nem érintik mindenen egyet a cikkelyvel, mégis közzéteszem azt debreczeni vonatkozású részlelt. Legközelebb felülmél rá annyival is inkább, mert nem szeretném, ha es a mozgalom az öntulajdonosított megszűnéséig.
(Szerk.)

nyerhetők az eszmének és igen tekintélyes erővel az új társaságnak szilárd alapköveit szolgáltatathatnák. S ha ezekhez vesszük még az — állítólag — Nagyváradon jegyzett 800.000-koronát, úgy kétségtelen, hogy ilyen erők egyesítése utján egy hatalmas új hazai intézetet lehetne megteremtteni, amely méltóan léphetne nyomdokába az 1859-iki első nagy magyar alapításnak.

Az ügy érdekében az egyes alapítókhoz kell még néhány megjegyzést intéznem.

Az együttes alapítástól egyik csoportnak sem lehet elfogadható lényeges indoka — idegenkedni.

A „Magyarországi Pénzintézetek Takarékek és Életbiztosító Intézete”-nek alapítói, illetve tervezői az egyesült alakításban is érvényesíthetik eszméiket. És itt meg kell jegyezni, hogy amidőnnel ezzel a tervvel legutóbb foglalkoztunk, nem az eszmét magát, hanem csak a tervezett kivitel módját helytelenítettem. Sőt akkor is hangoztatam, hogy a hazai pénzintézeteknek az életbiztosítás terén leendő működését közgazdaságilag nagy jelentőségűnek tartanám. Ez a kapcsolat azonban a pénzintézetekké éppúgy létesíthető volna az együttesen alakítandó új társaság részéről is. Azt ugyanis be kellene látniok, hogy tisztán a takarékbiztosításra életbiztosítási üzletet alapítani nem lehet. A kettőt összeegyeztetni az együttes alakítás utján ekként részről akadályt nem képezhetne. A pénzintézetek a normális életbiztosítási üzletben is megtalálhatnák kalkulációikat, amidőnn a biztosításban részvételük és közreműködésük arányában részesülnének a biztosító társaság tőkeelhelyezéseiben.

A debreczeniek lokális érdekeik feloldozása nélkül szintén feltalálhatnák eszméiket az egyesült alakításban is. Mert mindazon szempontok érvényesülését, amelyekre tekintettel a társaság székhelyét Debreczen városának kikötéséhez ragaszkodnak, garantálthatják maguknak az egyetemes fővárosi alapításban is. Ha ugyanis kellő erőforrással járulnak az új intézethez, úgy semmi akadályja nincs annak, hogy az új társaság aránylagosan és a törvény korlátai közt a helyi közgazdasági érdekeket is támogassa tőkeelhelyezéseivel: Debreczen városa a 200.000 korona részvényjegyzés által úgy ezt, mint a tervezett önbiztosításnak viszontbiztosítás utján megoldását garantálthatja magának.

Midőn még az erők egyesítésének érdekében a debreczenieknek emlékeztükbe idézem a szintén debreczeni alapítású „Tisza” biztosító társaság distelen pályafutását, felhívom figyelmüket arra, s ez valamennyi alapítótervezőnek egyaránt szól, hogy az új intézetnek nem elég megalakulni, nem elég a hazai földben gyökeret verni, hanem fel kell virágoznia is, ehhez pedig az erők egyesülése még inkább szükséges, mint a megalakuláshoz.

A most különböző irányban haladó alapítók tehát, ha végre egyszer egy életképes, hatalmas magyar intézet megalapítására komolyan törekednek, keressék egymással az öszekötő kapcsolatokat, igyekezzenek kiküszöbölni mindazt, ami az együttműködést, a közös alkotást lehetetlenné teszi és akkor, ha már mindenben egyek lesznek,

meg fogják dönteni azt a hitet, hogy Magyarországon, amíg a külföldi társaságok állandóan terjeszkednek, addig egy új életképes hazai biztosító társaságot alapítani nem lehet.

Hírek.

— **A Stenczinger ház megvétele.** A Stenczinger ház megvétele a belügyminiszter jóváhagyta. A tulajdonosok többszöri kérelmét intézték a tanácshoz. A tanács a kérelem több részét elutasította, a házat 1909 november 1-én átveszi, megengedi hogy a tulajdonos 1910 május 1-ig ott lakhassék.

— **A Petőfi dalos-egylet kirándulása.** Az évről-évről szedben és szedben működő Petőfi dalos-egylet júl. 31-én Segesvárra és Fejéregyházára az emlékszoborhoz utazik. Az egylet ezen utjában a városi tanács is támogatta pénzbeli adományával.

— **Az Ohat és gazdaszövetség.** A városi tanácshoz a magyar gazdaszövetség kérelmet intézett az Ohat parcel-lázása ügyében. A szövetségnek az volna a célja, hogy az egykét nép földhöz juthatna. A városi tanács meghallgatva előadó Király Gyula tanácsnok jelentését, az ügyet a gazdasági bizottsághoz tette át. Teljesen osztják a gazdasági tanácsnok nézetét, hogy az ohati birtok nem parcel-lázható már csak azért sem, mert azon nagyterű épületek vannak, rajában is foglalkoztatják új gazdasági lakok és ha parcel-láztatnák a birtok, ezen épületek teljesen kárba vesznének. Bizonyára elfogadják ezt a véleményt a gazdasági és később a jog- és pénzügyi bizottság is. A tanács csakis a szaktevélemény beérkezése után fog határozni.

— **Az 1909. évi V. t. c. r. §-a** alapján elrendelt földmívelési új változások felvételét a város határában már 2 hónap óta végei 3 külön-külön bizottság de tekintettel Debreczen város 166.000 hold kiterjedésű nagy határára, már előre megállapítható volt, hogy a miniszter által kitűzött két havi határidő alatt, eme nagy munka el nem végezhető, éppen ezért áttért a városi tanács a helyszínelési felügyelőséghez, hogy eme két havi határidőt még 2 hónappal hosszabbítsa meg; a helyszínelési felügyelőség átvirta most érkezett meg, melyben értesíti a város adóügyosztályát, hogy a kért halasztási időt megadja, de csak egy hónapra. Így aztán most már tül-elvással keresettel kell hajtani a birtok-átviteliséti munkálatokat egy hónap alatt.

— **A Kossuth-szoborról.** Elmondok véleményünket lapunk egyik nem régi számbában a Debreczenben felállítandó Kossuth-szoborról. Most július 12-én a bizottság foglalkozott a zsűri ítéletével és a zsűri javaslatával ellentétben Istók János, Somogyi Sándor, Kallós Ede, Pásztor János és Fő István munkáit ezer-ezer koronával jutalmazta. Ugyanakkor ki-mondta, hogy a szűkebb körű pályázatra bocsássa Somogyi Sándor és Pásztor János műveiket is. — A bizottság okosan, körültekintéssel és művészi érzékkel járt el akkor, mikor ezen utóbbi határozatát meghozta, mert úgy a Somogyi Sándor, mint a Pásztor János munkája igen sok művészi beccsel bír. A bizottság a pályázat határidejét 1910 január 15-éig tűzte ki.

— **A debreczeni csata évfordulója.** A debreczeni csata évfordulója! augusztus 2-án, az idén is megüli városunk közössége. A csata évfordulóján tartandó ünnepséget a főiskolai ifjúság rendezi és azon az egyletek testületileg vesznek részt. A menet kivonul a honvédsírokhöz és azokat megkoszorúzza.

— **A házardó.** A pénzügyminiszter a napokban adta ki rendeletét a házardóról szóló 1909. VI. törvényekik végrehajtása tárgyában. A házardó 1910 január elsején lép életbe. Az 1910. évre szóló követést már az idén kiadott utasítás értelmében készülni kell. A törvény és a végrehajtás utasítás megállapítja, hogy házardó tárgya minden lakóház, vagyis „olyan épület, melynek falazata a földön vagy a földön nyugszik és tényleg emberi lakásul szolgál, vagy e célra alkalmas, ideértve a lakóházak összes mellékhelyiségeit”, továbbá minden más állandó épület. A házardónak két neve van: a házardó és a házostályadó. A házardó alapjául szolgáló jövedelem után házardó adó fejében fizetendő: 16% Budapest székesfőváros területén; 14 százalék azoknak a községeknek (városoknak) belső területén, amelyeknek lakossága legalább 15,000 lélekből áll; 11 százalék azoknak a községeknek (városoknak) belső területén, amelyeknek lakossága az 1000 lelket meghaladja, de a 15,000 lelket el nem éri; az engedélyezett gyógyfürdők területén, ha annak a községnek lakossága, amelynek területén fekszenek, 3000 léleknél több; a külön körzetet alkotó nyaralótelepeken; 9 százalék azoknak a községeknek (városoknak) belső területén, amelyeknek lélekszáma 1000-nél nem több és Budapest székesfőváros kivételével minden községnek (városnak) külső területén. Házostályadó alá tartoznak a tényleg ki nem bérelt lakások, a magánvasutak őrházai, a szolgálati viszonyban lévőeknek házbérfizetés nélküli szabad lakásai, ha azok állandóan nem adoménestek; a bérfizetés nélküli teljesen ingyen átengedett lakások. A lakrészeknek nem tekinthető melléképületek a házostályadó megállapításánál figyelem kívül hagyandók. A tényleges viszonyok iránt, melyekből bárkinnek házbérfizetelmét megítélhető, köteles mindenki akár mint tanu, akár mint szakértő tudomása szerint felvilágosítást adni, ha erre a kivétől közeik tartoznak. Ha a vallomásra kötelezett a bérvallomást ívet annak kitöltése, vagyis a bérszövegeknek beírása előtt a tárgyat alá bérlőjével, amnyiszor büntetendő 5—200 koronaig terjedő rendbűrszággal, ahány bérlőnél ezt elkövette. Bűrlő büntetendő kábítást követ el az, aki valamely adómentesség elnyerése iránt beadott kérvényében tudva valótlan nyilatkozatot tesz, mely az adókösszár megroviáltására alkalmas.

Szerkesztői üzenetek.

M. M. Hódmezővásárhely. A nekem küldött iratokat átneműnyozás után visszaküldtem. Fogadj köszönetemet, az érdekes munkának sok hasznát vettem.

Aggódó. A Kosuth-szobor bizottság a leghevesebben sajnálta. Miféle pedig ez a meggyőződésű, a beküldött cikket nem közölhetjük. Különbösen is korai dolognak tartjuk a bírálatot. A cikk kivételesen rendelkezésre áll.

Miskolc. Kapható Debreczen sz. kir. város könyvnyomda vállalatánál négy koronáért. A harmadik kötet az ősszel jelenik meg, lapunk szerkesztője most rendező sajtó alá.

Cs. I. Barta. Intézkedünk a lap küldésében.

Hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város központi választmányának a felszámolásokra vonatkozó határozatai f. évi július 20-tól 30-ig a vároháza kiadóhivatal helyiségében főliszt 9 sz. közzemlére kitéhetnek. — azok, kiknek felszámolásra felett határozat hozatott, annak közzemlére történt kitételét követő 10 nap alatt, — azok pedig kiknek az 1899: XV. t. c. 148. §-ában elősorolt határozatok kézbesítették: a kézbesítéstől számított 10 nap alatt a kir. Curiához intézett felebbezésüket a központi választmány elnöke nagyságos Kovács József polgármester urhoz benyújthatják.

A központi választmány.

8261—4870
1909. szám.

Versenytárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a városi rendőrség, hajdulegénység, tisztizolgák és az összes szolgazemélyzet egyenruházatának szállítására versenytárgyalást hirdet.

Az elkészítendő egyenruhák és egyenruházati cikkek Debreczenbe a városházához szállítandók.

Készítendőek és szállítandók diszgyenruhák, téli- és nyári egyenruhák, bektőtök, csizmák, cipők, csákok, kalapok, sapkák, kesztyűk. A szállítandó egyenruhák és cikkek mennyisége részletesen és egyenként a szállítási feltételekben van felsorolva és kitüntetve.

Külön adandó be ajánlat a ruhákra és egyenruházati cikkekre és külön a csizmákra és cipőkre.

A szállítás 6 évre t. i. az 1909, 1910, 1911, 1912, 1913 és 1914. évekre biztosítottik. A szállítás részletesebb határideje a vállalati feltételekben van megállapítva.

A ruhák szállításával együtt ajánlat teendő a ruháknak időközben szükségessé válhatót átalakítására és javítására is.

Csakis szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlen, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. Az ajánlatba világosan kitéendő, hogy ajánlattevők a szállítási feltételeket ismerik s azokat magokra nézve kötelezőknek tartják.

A borítékok következő felirással látandók el: *Ajánlat Debreczen sz. kir. város rendőrsége és szolgazemélyezteté részére szükséges egyenruhák és egyenruházati cikkek (csizmák és cipők) szállítására.*

Az ajánlatok Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalnál a f. 1909. július hó 26. napjának délutáni 5 órájig adandók be. Később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bánatpénzül az ajánlat szerinti összértéknek 5%-a teendő le — jelen hirdetés számára hivatalozással — a f. 1909. év július hó 26. napjának déli 12 óráig a város házipénztáránál. A letétjegy az ajánlatához mellékelendő.

Az ajánlatok a f. 1909. év július hó 27-én délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében fognak felbontatni, ahol is ajánlattevők, vagy igazolt képviselők jelen lehetnek.

A szállítási feltételek, minták és az ajánlati lap f. 1909. év július hó 12-ik napjától hétköznapokon délelőtt 8—1 óráig a polgármesteri hivatalnál megtekinthetők, esetleg darabonként 1 koronáért megszereshetők.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik ajánlataik benyújtásakor Debreczen sz. kir. várossal üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállításképességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A városi Tanács fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között, az ajánlati árakra tekintet nélkül szabadon választhasson.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. július hó 8-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

3261—4870.
1909. szám

Verseny tárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a városi rendőrség, hajdulegénység, tisztí szolgák és az összes szolgaszemélyzet egyenruházatának szállítására versenytárgyalást hirdet.

Az elkészítendő egyenruhák és egyenruházati cikkek Debreczenbe a városházához szállítandók.

Készítendő és szállítandók *díszegyenruhák, téli- és nyári egyenruhák, bekötők, czizmák, cipők csákók, kalapok, sapkák, kesztyűk.* A szállítandó egyenruhák és cikkek mennyisége részletesen és egyenként a szállítási feltételekben van felsorolva és kitüntetve.

Külön adandó be ajánlat a ruhákra és egyenruházati cikkekre és külön a czizmákra és cipőkre.

A szállítás 6 évre t. i. az 1909, 1910, 1911, 1912, 1913. és 1914. évekre biztosított. A szállítási részletesebb határideje a vállalati feltételekben van megállapítva.

A ruhák szállításával együtt ajánlat teendő a ruháknak időközben szükségessé válható átalakítására és javítására is.

Csakis szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlen, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. Az ajánlatba világosan kiteendő, hogy ajánlattevők a szállítási feltételeket ismerik s azokat magokra nézve kötelezőknek tartják.

A borítékok következő felirással látandók el: *Ajánlat Debreczen sz. kir. város rendőrsége és szolgaszemélyzete részére szükséges egyenruhák és egyenruházati cikkek (czizmák és cipők) szállítására.*

Az ajánlatok Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalánál a *folyó 1909. július hó 26. napjának délutáni 5 órájáig* adandók be. Később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bánatpénzül az ajánlat szerinti összértékének 5%-a teendő le — jelen hirdetés számára hivatalkozással — a *folyó 1909. év július hó 26. napjának déli 12 óráig* a város házipénztáránál. A letétjegy az ajánlatához melléklendő.

Az ajánlatok a *folyó 1909. év július hó 27-én délelőtt 9 órakor* a városháza nagytermében fognak felbontatni, ahol is ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

A szállítási feltételek, minták és az ajánlati lap *folyó 1909. év július hó 12-ik napjától* hétköznapon délelőtt 8—1 óráig a polgármesteri hivatalnál megtekinthetők, esetleg darabonként 1 koronáért megszerezhetők.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik ajánlataik benyújtásakor Debreczen sz. kir. várossal üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállításképességet és megbízhatóságot azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A városi Tanács fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között, az ajánlati árakra tekintet nélkül szabadon választhasson.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. július hó 8-án tartott üléséből.

Alapítattott 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS »

KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

(VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett.

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl.

Tartós betűrebről készült tömöntvényekkel helybelli és vidéki nyomdákknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.